

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Corollaria præcedentis doctrinæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

multi; vel gulæ, ut docet Basilius humil. 1. de jejunio dicens: *Quia non jejunavimus, è Paradiso excedimus: Ergo primum Adæ peccatum non transmittitur in posteros. Antecedens verò passim docetur à SS. Patribus, & à D. Thoma 2.2. quæst. 163. art. 1. ubi asserit primum peccatum Adami fuisse superbiam, constâtque tum ex suggestione serpentis, *Eritis sicut Dii scientes bonum & malum: tum ex verbis illis Tobie morientis ad filium: Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permitas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quæ verba de primo peccato Adami, à quo omnis nostra perditio & peccatum ortum desumpserit, intelligunt S. Augustinus 14. de civit. capite 13. divus Thomas loco citato, Abulenſis in 3. cap. Genes. qu. 6. & plures alii.**

Respondeo distinguendo Antecedens: Prius Adam peccavit peccato superbie, prius naturâ in genere causæ finalis, concedo Antecedens: prius tempore, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur hæc solutio: Primum Adæ peccatum fuit transgressio illius præcepti, *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, Genes. 2. licet enim alia præcesserint interiora, præsertim peccatum superbie, quod, ut docet S. Thomas loco citato, fuit omnium primum, exteriùs tamen nullum aliud prædictâ transgressione prius fuit, & quæ præcesserunt interiora, se habent respectu illius sicut actus interior, vel motivum quo inductus est Adam ad transgressionem talis præcepti, cum quæ efficiunt unum peccatum completum: nam ut ait D. Thomas loco citato: *Ad unum peccatum multi motus concurrere possunt. Et hinc qu. 82. art. 2. ad 1. dicit: In peccato primi parentis quod per originem traducitur, fuerunt plures deformitates, scilicet superbie, inobediencie, gula, & alie hujusmodi. Deformitas tamen superbie fuit prior alius prioritate naturæ, in genere causæ finalis, quia ex fine assimilationis ad Deum, indebito modo obtinendæ, Adam fuit motus ad comedendum de ligno vetito, & transgrediendum Dei præceptum. Unde semper vetum manet, primum Adæ peccatum ad nos fuisse derivatum.**

Dices: Saltem ex hæc solutio sequitur non solam malitiam gulæ in illo peccato repertam, sed etiam malitiam superbie ad nos derivari: Atqui hoc est falsum: Ergo &c. Sequela patet, Minor autem probatur, Deus Genes. 3. incipiens exequi pœnam, peccato capitali Adami impositam, his verbis: *Maledicta terra in opere tuo &c. causamque reddens talis punitionis, non, dixit Adamo, quia superbus fuisti, sed quia audisti vocem uxoris tue, & comediſti: At si malitia superbie, capitalis esset, & ad nos per originem transiret, executio pœnæ pariter illi responderet: Ergo cum solùm malitia comestionis pro causa pœnæ assignetur, illa solùm capitalis fuit, & ad nos per originem transit.*

Respondeo concedendo sequelam Majoris, & negando Minorem, Ad cujus probationem dicendum, quod licet Deus pro causa pœnæ Adamo infligat malitiam superbie non assignaverit, non sequitur ipsam talis pœnæ non fuisse causam, saltem partialem & inadæquatam: si enim talis pœna fuit infligta pro malitia & deformitate comestionis, à fortiori pro malitia superbie, quæ gravior est, utpote jure naturæ prohibita, infligi debuit. Ratio autem cur Deus causam punitionis peccati Adæ reddens, solam

comestionis malitiam expressit, & nos alias in hoc peccato inclusas, ea fuisse videtur, quod in comminatione cap. 2. facta, solùm explicata fuerat malitia comestionis, ut patet ex verbis illis, *In quacumque autem die comederis ex eo, morte morieris: comminatio autem hujus pœnæ ideo specialiter facta est pro transgressione illius præcepti, ut quia non erat de re secundum se mala, intelligeretur per illam incurri mortem, quia prohibita erat.*

Objicies tertio: Justitia originalis non transiret in posteros ex Ade & humilitate primi parentis, sed ex sola observantia præcepti de non comedendo de ligno prohibito: Ergo sola illius præcepti transgressio potuit derivari ad posteros, secundum ordinem de facto institutum, Consequentia patet: nam sola illius præcepti transgressio derivatur ad posteros, ex cujus observantia nascerentur in justitia originali. Antecedens autem probatur: Erat si Adamus fidelis & humilis fuisset, & in peccatum superbie non incidisset, si tamen præceptum illud positum de non comedendo de ligno vetito violasset, ejus posteri in justitia originali non fuissent nati, sed in peccato originali: Ergo nec ex fide, nec ex humilitate primi parentis, justitia originalis derivaretur in posteros.

Responderetur, quod sicut posteri Adami ex prima transgressione cujuscumque præcepti nascerentur in peccato, ut supra probatum est, ad hoc ut nascerentur in justitia originali, non sufficiebat hujus vel illius præcepti observantia, sed requirebatur observantia omnium, id est nullius præcepti transgressio: unde et si Adamus legem illam positivam de non comedendo de ligno vetito observasset, si tamen totam legem non implevisset, sed aliquod ejus præceptum violasset, ejus posteri in originali justitia non fuissent nati.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferes primò, non solùm pueros natos ex infidelibus contrahere peccatum originale, sed etiam natos ex fidelibus; nam filii etiam fidelium indigent baptismo: baptismus autem in remedium peccati originalis institutus est. Adde quod S. Joannes Baptista natus est ex parentibus fidelibus & sanctis; & tamen constat ex Evangelio illum fuisse sanctificatum in utero matris, subindèque in sua conceptione peccatum originale contraxisse.

Inferes secundo, solùm primum peccatum Adæ, non verò alia, vel ipsius, vel proximorum parentum, traduci in posteros. Ita D. Thomas art. 2.

Probatur prima pars: Illud solùm peccatum per originem derivatur ad posteros, quod fuit capitale: Sed solùm primum peccatum Adæ fuit capitale: Ergo illud solùm pro originem derivatur in posteros. Major patet ex supra dictis: Minor verò suadetur primò ratione divi Thomæ. Illud solùm peccatum fuit capitale, quod corrumpit naturam, illamque spoliavit dono communi, Adamo pro se, & pro tota sua posteritate commissio, nempe originali justitia: Sed solùm primum peccatum Adami hoc præstitit; alia enim ejus peccata, vel proximorum parentum, illam supponebant per primum ejusdem

dem Adæ peccatum destructam : Ergo solum A primum peccatum Adami fuit capitale. Secundò probatur eadem Minor. Alii parentes non fuerunt instituti capita à Deo, & primus parens post primum peccatum hanc capitis dignitatem amisit; aliàs enim, cum tunc non posset in posteros iustitiam originalem transfundere, manifestet caput solum in ordine ad malum, quod est inconveniens: Ergo solum primum Adæ peccatum fuit capitale.

66. Deinde secunda pars Corollarii suaderi potest, tum ex Anselmo lib. de conceptu virgin. cap. 23. sic dicente: *Quoniam nullus post Adam potuit filijs suis iustitiam servare, nullum video rationem cur proximorum parentum peccata filiorum debeant animabus imputari: Tum etiam ex illo Apostoli ad Roman. 5. Unius delicto multi mortui sunt, & per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi: quæ verba stare non possent, si aliorum parentum peccata nobis nocerent, & ad posteros transirent.*

Nec obstat id quod dicitur Exodi 20. nempe quòd Deus visitat peccata parentum in filiis: hoc enim, ut ait S. Thomas infra quæst. 87. art. 8. ad 1. videtur referendum ad penas temporales vel corporales. in quantum filii sunt quadam res parentum, & successores prædecessorum: vel si referatur ad penas spirituales, dicitur propter imitationem culpæ, &c.

67. Inferes tertio: quod si Adam non peccasset, peccante Cain, filii ejus non contraxissent peccatum originale: peccatum enim Cain non fuit capitale, sed personale; cum solus Adamus constitutus fuerit caput morale suæ posteritatis, quantum ad traditionem iustitiæ, vel peccati originalis.

68. Dices: D. Thomas quæst. 5. de Malo artic. 4. ad 8. videtur oppositum expressè docere, ait enim: *Si aliquis ex posteris Adam peccasset, eo non peccante, moreretur quidem propter suum peccatum actuale, sicut Adam mortuus fuit: sed posteri ejus morerentur propter peccatum originale.*

Respondent aliqui, D. Thomam hic art. 2. retractasse illam sententiam. Sed melius responderetur ipsum loqui non ex vi legis de facto statutæ à Deo, sed ex vi alterius decreti, quòd probabiliter autumat Deum in illa hypothesi habiturum: nam satis probabile & verisimile est, quòd decernente Deo non permittere peccatum in Adamo, & permittere in ejus filio, consequenter decerneret talem filium Adami constituere caput morale suorum descendenti un cum ratio capitis morales potentiam ad transfundendum in posteros peccatum, vel originalem iustitiam, prout ipsi placuerit, importet: supposito autem hoc decreto, sine dubio peccatum illius in istos descenderet.

69. Inferes quartò, omnes homines ex Adamo per feminalem propagationem derivatos, nisi habeant speciale privilegium, peccatum originale contrahere: quia ut art. 3. ostendimus, peccatum originale, mediante semine vitiatò, seu virtute traducendi iustitiam originalem destituito, ab Adamo traducitur in posteros. Dixi, nisi habeant speciale privilegium, quia multi piè existimant, Beatissimam Virginem speciali privilegio à lege communi exemptam fuisse: Ecclesia tamen hoc adhuc non definit, sed liberam cujusque facultatem reliquit tenendi in hac controversia partem affirmativam, vel negativam, prout vel magis pium, vel magis probabile judicaverit.

Hoc enim testantur Sixtus IV. in constitutione quæ incipit, *Grave nimis*, confirmata à Concilio Tridentino in sess. 5. Pius V. in Bulla cujus initium est, *Super speculum*, data Romæ 1570. pridie Kalend. Decembris; Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Regis pacifici*, edita die 6. Julii 1616. Gregorius XV. in constitut. quæ incipit: *Sanctissimus D. N.* edita 24. Maii 1622. Et in litteris ad Regem Catholicum, instantem & urgentem ut immaculatam conceptionem definire dignaretur, dicit: *Cùm nondum æterna sapientia Ecclesia suæ tanti mysterii penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum auctoritate, debent fideles populi conquiescere.* Unde graviter excedunt, & graves Ecclesiæ censuras incurrunt, qui alterutram ex his sententiis hæresi vel errore notare audent.

Inferes quintò, cum D. Thoma hic artic. 4. quòd si aliquis miraculosè formaretur ex humana carne, sicut Eva ex costa Adæ, peccatum originale non contraheret: quia non descenderet ex Adamo per feminalem propagationem, nec esset in eo tanquam in principio activo, sed materiali tantum & passivo, vel ut ait divus Thomas hic art. 4. ad 3. *Esset in Adam secundum compositionem substantiam, non secundum feminalem rationem.* Unde in Tridentino sess. 6. cap. 3. sic habetur: *Homines nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti.* Idem dicendum est de eo qui ex semine solius mulieris formaretur: nam etsi quidam arbitrentur semen matris activè ad generationem concurrere, quia tamen minus principaliter concurrat, non sufficit ad contractionem peccati originalis: unde Christus, qui non ex virili semine, sed ex purissimis B. Virginis sanguinibus fuit miraculosè conceptus, ex vi suæ generationis peccato originali caruit. Si autem quis ex solo semine viri, matrici mulieris absente, divinâ virtute, vel ministerio demonum infuso, formaretur, peccatum originale contraheret: quia ex Adamo per activam virtutem, in virili semine totaliter, vel saltem principaliter residentem, originem traheret.

Inferes sextò: quod si Adam genuisset ante peccatum, proles non contraxisset peccatum originale. Idem existimò dicendum, si ante peccatum habuisset cum Eva congressum, & postea ante factum animationem peccasset. Ratio utriusque est, quia illi solum contrahunt originale peccatum, qui ratione virtutis seminalis erant contenti in Adamo, quando actu peccavit: At in his casibus proles non fuisset contenta in Adamo, quando actu peccavit, ratione virtutis seminalis, cum puer fuisset natus vel conceptus, aut saltem semen decidit ante peccatum Adami; unde tunc semen Adami nullam habuisset infectionem ad maculandam prolem, sed potius vigorem ad iustitiam originalem communicandam, ut patet ex dictis artic. 3. Ergo &c. Eadem ratio convincit quòd si Adamus ante peccatum genuisset filium, deinde talis filius alios post Adami peccatum generasset, isti Adami nepotes peccatum originale non contraxissent: quia non fuisset in lumbis ejus quando peccavit, sed antecesserent solum ad primum ejus peccatum, medi generatione parentis proximi, quam supponimus Adami peccatum præcessisset, unde producti fuissent virtute feminis non infecti, sed decisi ab Adamo justo ante peccatum, subindeque prædicti vigore ad iustitiam originalem

lem communicandam. De quo videri possunt A
Salmanticensis disp. 14. dubio 6. §. 3.

Inferes septimò, quòd si Eva peccasset, Adamò non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, bene tamen è contra: quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam.

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solùm Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione suprâ intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis: Ergo uterque debet caput agnoscere divisivè aut collectivè, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Eccle. 25. asseritur quòd à muliere initium factum est peccati.

Respondeo quòd licet tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimodè tamen; Evam quidem ut singularem personam, Adamum verò tanquam caput naturæ: unde à solo Adamo culpa originalis contrahitur, sicut ab eo solo iustitia originalis in statu innocentie fuisse transfusa in posteros. Cùm verò dicitur quòd mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & suasionis, non verò per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 1. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. dist. 1. qu. 2. art. 2. quæstion. 2. ad 1.

ARTICULUS V.

In quo essentia peccati originalis consistat.

ITA difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hæreret videatur: D
nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam tateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccato antiquo nihil est ad prædicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cùm, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Authores ita inter se dividantur, ut ferè tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit, declaremus, errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit.

§. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

INTER errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodire, primus & omnium absurdissimus est error Matthiæ Flaccii Illirici, Lutherianorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adam corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejici-

tur. Primò quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quandam seu naturam esse asserbant. Secundò, quia ex illo sequitur Deum esse auctorem peccati originalis: cùm enim anima, utpote per creationem facta, solùm causetur à Deo, si seipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitiâ originali, Deo talis malitiæ tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentino sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cùm tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principiis opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parùm à præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quòd licet peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quod dicitur humana natura. De quo videri potest Belarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2.

Tertius eorundem hæreticorum error, & ferè omnium qui Lutheri & Calvini semitis incesserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proferitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. can. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Iesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere.

Hæc ratio probat, non solùm in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundùm se fuisse peccatum originale formaliter.

Obijciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Iam non ego operor illud, sed quòd habitat in me peccatum*; id est concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cùm non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale.

Communis responsio est. Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quòd sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinatur, videlicet actuale: seu quòd idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Ita Tridentinum sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quæ ex peccato est, & ad peccatum inclinatur*. Quam doctrinam delumpsit Concilium ex Augustino lib. 1.